

Algebraické výrazy

Podzim 2019

2 Vypočtete, kterým číslem musíme vydělit 5^{250} , abychom dostali 25^5 .

Výsledek vyjádřete rovněž ve tvaru mocniny.

Řešení

$$\frac{5^{250}}{x} = 25^5 / \cdot x$$

$$5^{250} = (5^2)^5 \cdot x$$

$$5^{250} = 5^{10} \cdot x /: 5^{10}$$

$$\frac{5^{250}}{5^{10}} = x$$

$$x = 5^{240}$$

Výsledek: 5^{240} , 1 bod

---

4 Pro $a \in \mathbb{R} \setminus \{2\}$ upravte na co nejjednodušší tvar (výsledný výraz nesmí obsahovat závorky):

$$\frac{a+6}{a-2} + 1 \cdot \frac{a-2}{2} \cdot (a^2 - 4a + 4) =$$

V záznamovém archu uveďte celý postup řešení.

Řešení

$$\frac{a+6}{a-2} + 1 \cdot \frac{a+6+1 \cdot (a-2)}{2} \cdot (a^2 - 4a + 4) = \frac{a+6+a-2}{2} \cdot (a-2)^2 = \frac{a-2}{2} \cdot (a-2)^2 = \frac{2a+4}{a-2} \cdot \frac{1}{2} \cdot (a-2)^2 =$$

$$= \frac{2(a+2)}{a-2} \cdot \frac{1}{2} \cdot \frac{(a-2) \cdot (a-2)}{1} = (a+2) \cdot (a-2) = a^2 - 4$$

Výsledek: $a^2 - 4$ a postup řešení, max. 2 body

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 6

Dva mniši opisovali rukopisy. Každý z nich pracoval stále stejným tempem. Mladší Dominik opsál za každý týden n stránek rukopisu ($n \in \mathbb{N}$). Starší Alfons byl pomalejší a každý týden opsál o třetinu méně stránek než Dominik.

6

6.1 Určete v závislosti na n , kolik stránek celkem opsali oba mniši za 3 týdny.

6.2 Určete, za kolik týdnů opsali oba mniši celkem $100n$ stránek rukopisu.

Řešení

Dominik n za týden

Alfons $\frac{2}{3} \cdot n$ za týden

$$6.1 \text{ za 3 týdny opsali dohromady } 3 \cdot \left(n + \frac{2n}{3} \right) = 3n + 2n = 5n$$

$$6.2 \text{ za týden opsali dohromady } n + \frac{2n}{3} = \frac{5n}{3}$$

Za x týdnů opsali $100n$ stránek:

$$x \cdot \frac{5n}{3} = 100n /: 3$$

$$x \cdot 5n = 3 \cdot 100n$$

$$x = 60$$

Výsledek: 6.1 $5n$ stránek, 1 bod, 6.2 za 60 týdnů, 1 bod

---

18 Pro $x, y \in R$ platí: $x > 0, y = -5$.

Který z následujících výrazů může být za výše uvedených podmínek pro některé hodnoty x kladný?

A) $\frac{1}{x} + y$ B) $y - x^2$ C) $y - x$ D) xy E) $\frac{x^2}{y}$

Řešení

Podobné příklady, kde jsou navrženy odpovědi, je možné řešit i zkusmo. Za y dosadíme -5 a zkusíme za x dosazovat různá čísla a sledujeme, jestli výsledek může být kladný.

A) $\frac{1}{x} + y \rightarrow \frac{1}{x} - 5$ pokud za x dosadíme např. 0,1 bude výsledek kladný $\frac{1}{0,1} - 5 = 5$

Výsledek: A, 2 body

Jaro 2019

2 Vypočítejte 50% z čísla 2^{1000} . Výsledek vyjádřete rovněž ve tvaru mocniny.

Řešení

50% z čísla je jedna polovina čísla: $\frac{2^{1000}}{2} = \frac{2^{1000}}{2^1} = 2^{1000-1} = 2^{999}$

Výsledek: 2^{999} , 1 bod

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 3

Vlak má tři vagony, všechny se stejným počtem míst. V každém vagonu je o 20 míst k stání více než k sezení. Při odjezdu z Roztok byl vlak zaplněn přesně do poloviny své kapacity. V prvním a posledním vagonu byla všechna místa k sezení obsazena, ale ve druhém vagonu zůstalo 25 % míst k sezení volných.

(Kapacita vlaku je součet počtu všech míst k stání a sezení. Každý cestující obsadil buď jedno místo k stání, nebo jedno místo k sezení.)

3 Počet míst k sezení v jednom vagonu označme n .

Vyjádřete v závislosti na veličině n počet všech cestujících, kteří při odjezdu z Roztok

3.1 byli ve vlaku;

3.2 ve vlaku stáli.

Řešení

míst k sezení v jednom vagonu n

míst ke stání v jednom vagonu $n + 20$

3.1

celkem míst ve vlaku: $3 \cdot (n + n + 20) = 6n + 60$

vlak byl zaplněn do poloviny $\frac{6n + 60}{2} = 3n + 30$

3.2

seděli: $n + n + 0,75n = 2,75n$

stáli = celkem – seděli: $3n + 30 - 2,75n = 0,25n + 30$

Výsledek: 3.1 $3n + 30$, 1 bod, 3.2 $0,25n + 30$, 1 bod

---

4 Pro $a \in R \setminus \{-3; 0; 3\}$ zjednodušte:

$$\frac{1 + \frac{3}{a}}{\frac{a^2}{3} - 3} =$$

V záznamovém archu uveďte celý postup řešení.

Řešení

$$\frac{1 + \frac{3}{a}}{\frac{a^2}{3} - 3} = \frac{\frac{a+3}{a}}{\frac{a^2-9}{3}} = \frac{a+3}{a} \cdot \frac{(a+3)(a-3)}{3} = \frac{a+3}{a} \cdot \frac{3}{(a+3)(a-3)} = \frac{3}{a(a-3)} = \frac{3}{a^2-3a}$$

Výsledek: $\frac{3}{a^2-3a}$ a postup řešení, max. 2 body

24 Je dán výraz $\frac{12(a-2)^2}{12-6a}$ s reálnou proměnnou a .

Které tvrzení je pravdivé?

A) Pro $a = 101^8$ je výraz kladný. B) Pro $a = 2$ je hodnota výrazu 0. C) Hodnota výrazu nemůže být nikdy nulová. D) Pro všechna $a \neq \frac{1}{6}$ je výraz roven $\frac{(a-2)^2}{1-6a}$. E) Pro některá a je výraz roven $2(a-2)$.

Řešení

A) Pro $a = 101^8$ je výraz kladný. Není pravda, protože čítecitel je kladný a jmenovatel je záporný.

B) Pro $a = 2$ je hodnota výrazu 0. Není pravda, protože pro $a = 2$ je jmenovatel roven nule a zlomek nemá smysl.

C) Hodnota výrazu nemůže být nikdy nulová. Je pravda, protože zlomek je roven nule, jestliže čítecitel je roven nule a ten je roven nule pro $a = 2$ a pro tuto hodnotu zlomek nemá smysl.

D) Pro všechna $a \neq \frac{1}{6}$ je výraz roven $\frac{(a-2)^2}{1-6a}$. Není pravda, protože:

$$\frac{12(a-2)^2}{12-6a} = \frac{12(2-a)^2}{6(2-a)} = 2(2-a), a \neq 2$$

E) Pro některá a je výraz roven $2(a-2)$. Není pravda – viz D)

Výsledek: C, 2 body
